

RĂZBOIUL

**Consecințele invaziei rusești în Ucraina
la nivel global, european și românesc**

**Coordonatori
Valentin Naumescu
Raluca Moldovan**

**PRESA UNIVERSITARĂ CLUJEANĂ
2023**

Cuprins

Notă introductivă

Războiul și după război: diagnoze și prognoze 7

Partea I.

IMPACTUL POLITIC 13

Războiul lui Putin și lumea post-Putin.

Marile schimbări care se prefigurează.....15

Valentin Naumescu

Compromisul indefinit din Marea Neagră

și dilema conflictului perpetuu 51

Silviu Nate

Rusia în derivă spre Noua Ordine Mondială –

hic sunt leones. România, dincoace de *gubernii*.....73

Dorin Popescu

Relațiile transatlantice în epoca „Democrației vs. Autocrației”:

America indispensabilă și Europa emancipată 95

Robert Lupițu

Perspective de extindere ale UE post-2022 în vecinătatea estică 129

Tana Foarfă

Republica Moldova a ales ireversibil aderarea

la Uniunea Europeană, la răscrucea unui destin istoric tensionat 143

Valentin Naumescu în dialog cu Prim-ministrul Dorin Recean

România și sfârșitul iluziilor. Primul an de război 155

Iulian Fota

Republica Turcă între Est și Vest. Balans geopolitic și securitate energetică în contextul Războiului din Ucraina	173
<i>Raluca Moldovan</i>	

Partea II.

ECONOMIE ȘI SOCIETATE	201
------------------------------------	------------

Războiul în era globalizării	203
<i>Anca Dragu</i>	

Intelectualii în fața războiului: Între observare și participare	229
<i>Corneliu Bjola</i>	

Energie: decuplarea de Rusia face UE mai puternică.....	241
<i>Ana Otilia Nuțu</i>	

Investițiile străine directe în vreme de război și sancțiunile internaționale	273
<i>Luminița Tulească</i>	

Situația investițiilor străine directe din România în vreme de război. Care sunt cele mai mari oportunități ale economiei locale și ce bune practici internaționale pot inspira autoritățile publice românești ...	299
<i>Claudiu Vrînceanu</i>	

Corona, gaz metan și cereale – inflația în timpul războiului declanșat de Rusia în Ucraina	317
<i>Adrian Codîrlaşu</i>	

Cât de „inteligent-artificial” este războiul din Ucraina	345
<i>George Gima</i>	

Reziliența energetică - necesități, opțiuni și obiective de sustenabilitate	361
<i>Dumitru Chisăliță</i>	

Lista autorilor	381
------------------------------	------------

Indice de nume.....	387
----------------------------	------------

Războiul lui Putin și lumea post-Putin. Marile schimbări care se prefigurează

VALENTIN NAUMESCU

1. Războaiele au consecințe

Vorbind despre consecințele *Războiului lui Putin*, este firesc să chestionăm și caracteristicile viitoare ale „lumii post-Putin”, dincolo de *pacea* pe care atât de mulți o așteptăm să revină în Europa de Est. O pace dreaptă, sperăm, care să recompenseze victima (Ucraina) și să penalizeze agresorul (Rusia), nu invers, stabilind totodată o formulă politică și de securitate acceptabilă pentru viitorul statelor și națiunilor din regiune, decurgând din voința lor democratică și suverană. Speranța și analiza lucidă sunt însă lucruri diferite, chiar dacă ele pot coexista. Ne vom ocupa, în acest capitol, doar de întrebările, temele, perspectivele și abordările analitice care decurg din războiul aflat acum în plină desfășurare.

Poate că a venit momentul, cel puțin la nivelul reflecției unui think tank, să ne întrebăm care ar putea fi, pe termen scurt, mediu și lung, urmările și schimbările aferente acestui mare conflict, inclusiv în ceea ce privește *modul în care va arăta și va funcționa lumea postbelică*. Care vor fi așadar temele majore, mizele, instrumentele, prioritățile agendei și provocările? Această nouă realitate globală, europeană și regională va compune, așa cum vom discuta în cuprinsul acestui capitol, ceea ce vom putea numi tabloul complex al „lumii post-Putin”, cu bunele și relele ei, cu oportunitățile și cu noile crize și conflicte potențiale.

O serie de considerente politice și economice interne, legate de dinamica interioară a Rusiei, vor face ca regimul lui Vladimir Putin să se încheie, destul de probabil, odată cu războiul care îi poartă numele sau la puțină vreme după aceea. Dar încheierea războiului privește nu doar Rusia

și Ucraina, ci întreaga Europă și chiar ordinea globală. Din acest motiv, o astfel de întrebare, vizând *profilul ordinii post-război* și provocările ulterioare, este valabilă și relevantă de la Washington la Beijing sau Taipei, de la Bruxelles la Paris și Berlin, de la Budapesta la București, de la Chișinău la Minsk sau Tbilisi și, firește, la Moscova și Kiev în primul rând.

Cu toții trebuie să ne pregătim pentru transformări importante, pe plan extern și intern. Acestea vor veni împreună cu *oportunități* nebănuite înainte de război, dar și cu *noi amenințări și riscuri*, decurgând dintr-un lung șir de schimbări complexe ale lumii, Europei și țărilor noastre. Chiar dacă este un clișeu folosit în numeroase situații de criză majoră, vom spune și în acest caz că lumea de după Războiul lui Putin nu va mai fi la fel.

Nu, nu spunem prin aceasta că războiul în sine (și cu atât mai puțin conflictul, în esența lui) dintre Rusia și Ucraina se apropie de sfârșit acum, în primăvara lui 2023, când lucrăm la această carte. Dimpotrivă, este posibil să se dovedească un conflict lung, de uzură, întins pe mai mulți ani, cu perioade de liniște alternând cu reizbucniri sporadice, probabil și cu escaladări amenințătoare, surprize tactice, atentate în spatele liniei frontului și evoluții imprevizibile, cu soluționări parțiale și poate instabile, cu rezultate în nuanțe de gri, cu posibilitatea „înghețării” etc. Nu avem motive să credem că războiul se va încheia prin *capitularea*, dezmembrarea sau dispariția uneia dintre părți, chiar dacă mințile cele mai exaltate, de o parte și de alta, se pot gândi la această finalitate radicală. Niciuna din cele două armate nu se va prăbuși și nimeni nu-și va ridica steagul în cealaltă capitală. Nu se va întâmpla acest lucru, să nu așteptăm un nou 1945. Ambele țări vor rămâne parte a ecuației politice globale, europene și regionale și, oricât ar părea de ciudat, există posibilitatea ca *ambele state să se declare câștigătoare*, deși realitatea și datele concrete nu le-ar putea confirma neapărat, niciunea dintre ele, tonul triumfalist.

La un moment dat, mai devreme sau mai târziu, oricât de lung și de complicat va fi, Războiul lui Putin se va termina printr-un *compromis* (a cărui vreme încă nu a venit) și vom trece la următorul capitol al istoriei, nu fără a prelua și încorpora în noua ordine internațională *consecințele – deopotrivă bune și rele* – lăsate în urmă de războiul încheiat. Cele pozitive ar putea aduce anumite clarificări geopolitice și strategice binevenite în Europa de Est și în

LRDIS | We know books

țările candidate la integrare (Ucraina și Republica Moldova, dar și Balcanii de Vest), precum și un impact favorabil privind opțiunile fundamentale, strategiile, politicile și extinderea UE și NATO sau relația transatlantică, garanțiile de securitate și *prezența militară a SUA în regiune*. Cele negative se vor reflecta, într-un fel sau altul, în noile dispute ale erei post-război sau chiar în noile războaie, fierbinți sau reci, din Europa și din diverse părți ale lumii. Așa s-a întâmplat de fiecare dată, cel puțin în ultimii 200 de ani. Nu a existat măcar un singur război care să aibă doar consecințe pozitive sau doar consecințe negative.

Vorbind despre noile provocări care ar putea apărea după încetarea luptelor din Ucraina, va exista cu certitudine o „moștenire a Războiului lui Putin”, decelabilă în viitoarele falii, tensiuni și mize geopolitice, strategice, ideologice, economice, energetice, tehnologice, poate chiar culturale, educaționale și informaționale. Această moștenire va fi resimțită la nivel global, la nivel european, dar și pe plan local, la nivelul României. Cu cât războiul va fi mai lung și mai distrugător, cu atât impactul său va fi mai profund și de durată mai lungă, trecând probabil *de la o generație la alta*, cel puțin în cazul rușilor și ucrainenilor ori al est-europenilor în general.

Este un loc comun observația că orice război din istoria modernă a generat, la final, pe lângă „soluțiile” la problemele precedente (soluții corecte sau incorecte, depinzând de interpretările relative), *noi probleme*. Războaiele generează așadar și premisele pentru noile tipuri de clivaje, conflicte și rivalități, fiindcă sistemele de organizare politică și economică ale lumii funcționează nu doar pe bază de alianțe și colaborări internaționale, ci și pe bază de antagonisme, contradicții, competiții și confruntări, pe ierarhizări informale și contestări ale statu-quo-ului. *Când cele vechi dispar, apar altele noi, care le iau locul*. Nu poate exista un sistem internațional fără conflicte și concurență, în care toată lumea să fie de acord cu toată lumea și toți să colaboreze pentru „binele comun”, de pe poziții de deplină egalitate și acceptare consensuală a sistemului. Dincolo de cinismul și dramele lor, conflictele și rivalitățile mobilizează oameni, resurse, idei, sentimente, energii, creativitate și inovație tehnologică – fie pentru a schimba, fie pentru a apăra ordinea existentă. Așa se întâmplă și acum. Toate acestea vor produce schimbări ireversibile.

2. Cum se va termina

Voi afirma de la început, limpede, că pun semnul egal între sfârșitul Războiului lui Putin, despre care nu știm când va veni, și nașterea lumii post-Putin. Acest conflict va dura atâta timp cât va rămâne Vladimir Putin la putere. Altfel spus, *indiferent de rezultatul războiului care îi poartă numele, președintele Putin va dispărea (cel puțin politic) la finalul acestui război*, pe care el poate doar să îl prelungească. Când va fi cu adevărat pace în Europa de Est, iar Rusia își va fi abandonat ambițiile imperialiste, nu va mai fi actualul lider rus la putere. Dacă acest lucru se va întâmpla în 2024, 2025 sau mai târziu, deocamdată nu putem ști. Mandatul lui Putin la Kremlin va echivala cu durata războiului care-i poartă numele. Prezența lui la putere și pacea în regiune au devenit *incompatibile*.

Și dacă va pierde complet războiul, și dacă va câștiga unele teritorii, *de facto* sau chiar *de jure*, Putin va fi schimbat de la putere din interior, de către cei care doresc intrarea Rusiei într-o nouă etapă a relațiilor cu Vestul. Aceștia vor realiza că au mai mult de pierdut dacă îl mențin pe Putin la putere decât dacă îl schimbă. Dar nici măcar ca auto-proclamat „învingător”, Putin nu va mai rezista mult timp după încheierea războiului. Sistemul de putere al Rusiei va avea nevoie de altcineva la Kremlin, după război. Nici măcar prietenia cu Xi Jinping și un ipotetic ajutor economic din partea Chinei nu îl va salva pe Vladimir Putin de pierderea puterii la finalul războiului.

Fără îndoială că Putin știe și el că aceasta este *capcana în care a intrat pornind războiul și astfel va prelungi conflictul cât va putea de mult*, chiar dacă într-o formă înghețată, latentă, pentru a-și prelungi puterea și poate chiar viața. „Rațiunea de a fi” a lui Putin este, cel puțin din februarie 2022 încoace, „războiul de supraviețuire”. Ca orice dictator care dorește să solidarizeze poporul în jurul său, președintele rus reia discursul clasic al „cetății asediate”, atacate de dușmani. El declară acum, teatral și emfatic, că acesta este „războiul de supraviețuire a Rusiei”,¹ dar, în fapt, pare tot mai mult

---

¹ L. G., „Putin: Războiul din Ucraina nu este o acțiune geopolitică ci o misiune de supraviețuire a Rusiei”, *Revista 22*, 14 martie 2023, <https://revista22.ro/international/putin-razboiul-din-ucraina-nu-este-o-actiune-geopolitica-ci-o-misiune-de-supravietuire-a-rusiei>.

Războiul lui Putin și lumea post-Putin. Marile schimbări care se prefigurează războiul de supraviețuire a lui însuși, aproape un război personal, putem spune. Odată ce războiul se încheie, cercul de putere de la Moscova nu va mai avea nevoie de Putin, iar *siloviki*² vor prefera o schimbare politică la vârf.

Acesta este motivul pentru care actualul lider de la Kremlin *nu va retrage niciodată în mod deliberat trupele ruse din Ucraina și va practica, indiferent de rezultatul luptelor, „discursul învingătorului”*. Nu se va retrage nici dacă „prietenul drag” Xi Jinping i-ar cere acest lucru. Ar fi o iluzie să credem altceva. Indiferent cât ar dura luptele și cât de mari ar fi costurile pentru Rusia, pentru Europa și pentru lumea întregă, Putin nu va da înapoi decât cu forța, deci doar dacă va fi învins. Eventual nu va mai ataca în continuare, nu va mai trimite trupe pentru cucerirea de noi teritorii și *va declara „operațiunea militară specială” închisă și, bineînțeles, „un succes pentru Rusia”*.

Chiar dacă dictatorul de la Kremlin va spune, la un moment dat, că acceptă negocieri, în timpul discuțiilor va deveni evident că acestea sunt doar o tragere de timp și că Rusia lui Putin nu se va retrage de bună voie din teritoriile ocupate. Va dori, în cel mai rău caz din accepțiunea lui, dacă nu obține teritoriile în mod oficial, cu recunoaștere internațională, să repete cel puțin *scenariul conflictelor înghețate* din Abhazia și Osetia de Sud (2008), respectiv Crimeea și Donbas (2014), în care Rusia a păstrat controlul *de facto* al regiunilor respective, aparținând *de jure* altor state post-sovietice, și a menținut ocupația militară locală.

Variantele de finalizare a Războiului lui Putin sunt, în aceste condiții, următoarele șase, cu grade diferite de probabilitate:

1. *Conflictul înghețat* - Rusia va rămâne, *de facto*, cu trupe pe atât de mult teritoriu ucrainean cât îi va permite raportul de forțe de pe front, iar conflictul va îngheța pe anumite poziții ale liniei frontului, anexările din septembrie 2022 *nefiind recunoscute nici de Ucraina, nici pe plan internațional*. Ucraina are însă o fereastră de oportunitate în 2023 să încerce să-și elibereze, total sau parțial, teritoriile ocupate.

² Oamenii din cercul de putere, „greii” regimului de la Moscova, cei câțiva care participă la luarea deciziilor de forță ale Rusiei (armată, serviciile de informații, miniștrii cei mai puternici, Consiliul de Securitate etc.).

În acest scenariu, nu se pune problema unui compromis *oficializat*, ci pur și simplu a înghețării conflictului pe aliniamentele date de realitatea militară de pe teren. Este posibil ca ambele părți să fie, în realitate, nemulțumite de rezultatul războiului – Ucraina pentru că va avea în continuare unele teritorii ocupate, Rusia pentru că nu a ocupat destul. Dar niciuna din părți nu se va recunoaște învinsă, ambele proclamând victoria.

Sfârșitul războiului nu înseamnă însă neapărat pace, ci doar încetarea luptelor. *Armistițiul* este departe de semnificația deplină a unui tratat de pace. *Conflictul* Rusia-Ucraina și, pe un plan mai profund, Rusia-Occident ar putea continua multă vreme sub forma unui război hibrid, îmbrăcând diverse forme de exprimare, la fel cum s-a întâmplat, de fapt, înainte de februarie 2022.

Scenariul conflictului înghețat nu este favorabil Ucrainei, pentru că o blochează în toate aspirațiile ei de integrare în lumea occidentală. Din acest motiv, Ucraina trebuie să se grăbească în 2023 și să elibereze cât poate de mult.

Anul electoral 2024 va avea trei mari reprezentări în democrațiile liberale din Vest: în SUA (alegeri prezidențiale și legislative pe 5 noiembrie), în UE (alegeri pentru Parlamentul European, în 6-9 iunie, iar ulterior alegerea conducerii Comisiei Europene și Consiliului European) și, foarte probabil, în Marea Britanie, cu alegeri parlamentare, obligatoriu înainte de ianuarie 2025, deci în vara sau începutul toamnei lui 2024. Vor urma posibile schimbări de nuanță ale viziunii, strategiei și politicilor acestor actori occidentali de prim nivel.

Anul electoral 2024 reprezintă un moment crucial și poate chiar o inflexiune, existând posibilitatea ca *sprijinul militar pentru Ucraina să scadă*, după instalarea în funcție a noilor lideri. Nici republicanii americani, nici laburiștii britanici, nici partidele eurosceptice și naționaliste din UE, dacă vor obține rezultate bune în 2024 și vor controla, influența sau cel puțin limita executivile din aceste țări, nu vor aduce garanția continuării sprijinului militar masiv pentru Ucraina, pe termen lung.

2. *Compromisul*. Dacă războiul se prelungește dincolo de răbdarea Occidentului și apare „oboseala” opiniei publice din Vest pe tema Ucrainei, este posibil ca unele state vest-europene (Franța sau Germania, de exemplu)

dar nu putem exclude nici SUA din acest scenariu, sub o administrație republicană, să propună *negocierea unui compromis*, pentru a grăbi sfârșitul războiului. Avem, desigur, memoria Acordurilor de la Minsk, din 2014-2015, mediate de Franța și Germania în „formatul Normandia”,³ care nu au stins conflictul ruso-ucrainean, în esența lui, și nu au rezolvat, de fapt, nimic. Conflictul a persistat și chiar s-a agravat, la câțiva ani după semnarea armistițiului.

Dacă în primul scenariu înghețarea războiului este neoficializată, în al doilea scenariu compromisul tinde să intre în limbajul oficial. Diferența între aceste prime două scenarii este relativ mică în practică, în ambele cazuri fiind vorba de persistența unui *conflict indecis*, atâta timp cât Ucraina nu va accepta oficial pierderea teritoriilor respective dar nici nu va mai putea lupta pentru eliberarea lor. Același lucru se poate întâmpla și dacă ar fi acceptată China în formatul internațional de mediere, cu propunerea unei „soluții” de compromis, care ar fi ulterior respinsă de Kiev. Așadar, existența sau inexistența unui acord de compromis și, respectiv, a unui armistițiu pe front nu ar face prea mult diferență, dacă noua realitate nu ar fi asumată de părțile beligerante ca adevărata soluție a conflictului. Oficializat sau nu, compromisul pare acum varianta destul de probabilă, pe care și-o doresc tot mai mulți, în afară de Moscova și Kiev.

O schimbare majoră și deloc favorabilă Kievului ar putea reprezenta o însă o nouă administrație republicană a SUA, din ianuarie 2025 (nu poate fi exclusă deocamdată nici revenirea lui Donald Trump la Casa Albă) care să se angajeze în negocierea cu Rusia a unei formule de pace, cu *recunoașterea oficială a apartenenței Crimeii (ca exemplu, poate chiar și a altor zone) la teritoriul Federației Ruse*. În eventualitatea în care Donald Trump, revenit la Casa Albă în ianuarie 2025, sau un alt nou președinte al SUA, republican sau democrat, ar recunoaște Crimeea ca aparținând Rusiei, lovitura ar fi extrem de grea pentru Ucraina și ar putea pune capăt speranțelor Kievului de a recupera peninsula.

În acest caz, rămasă fără sprijin militar occidental și în particular american, *Ucraina va fi pusă în fața unor decizii politice suverane foarte grele*, având de ales între nerecunoașterea compromisului teritorial propus și

---

³ Franța, Germania, Ucraina, Rusia.

continuarea luptei împotriva Rusiei *pe cont propriu*, pe de o parte, respectiv acceptarea compromisului teritorial propus de marile puteri și continuarea unor politici de *apropiere de Vest și integrare* în UE și în formate/alianțe de securitate, eventual chiar în NATO.

Acest scenariu al compromisului este oricum mai bun pentru Ucraina decât scenariul conflictului înghețat, fiindcă îi permite să aibă, totuși, o perspectivă de integrare occidentală. Compromisul rămâne însă plasat, de asemenea, în „zona gri”, a frustrărilor. Ambele părți vor anunța oficial victoria, așa cum am menționat deja, pentru a justifica pe plan public intern pierderile mari suferite, dar în profunzime niciuna nu va fi pe deplin mulțumită de rezultat. Nu este deloc sigur că Rusia va respecta pentru totdeauna acordul și nu va relua, după unul sau două decenii de pauză, pretențiile teritoriale la adresa Ucrainei, cu excepția situației, destul de puțin probabilă pe termen scurt, dar nu imposibilă pe termen mediu, în care Ucrainei i se va permite aderarea la NATO, primind astfel garanții de securitate americane și occidentale.

3. *Rusia va fi învinsă* de armata ucraineană și izgonită cu forța militară, nu prin negocieri diplomatice. Este vorba de scenariul optimist, în care Ucraina va fi capabilă să-și elibereze în 2023, total sau parțial, teritoriile ocupate. Desigur, scenariul este posibil doar dacă SUA și Occidentul vor continua să furnizeze Kievului *ajutor militar masiv pe toată durata anului*, inclusiv avioane de luptă performante și rachete cu rază lungă de acțiune. Se vorbește deja de furnizarea de F-16 și de o „coalțiție a avioanelor de luptă pentru Ucraina”, condusă de Marea Britanie și Țările de Jos. Fereastra de oportunitate pentru acest scenariu și pentru contraofensiva ucraineană pare să fie destul de mică și limitată la orizontul anului 2023, așa cum am explicat.

În martie-aprilie, când lucrăm la această carte, se vorbește despre posibilitatea unei contraofensive majore a Ucrainei pentru eliberarea teritoriilor ocupate. Rămâne de văzut ce va putea face Ucraina în următoarele 6-9 luni.

În cazul unei înfrângeri strategice (nu al unei capitulări, așa cum s-a întâmplat cu Germania și Japonia în 1945, acest scenariu fiind, în opinia noastră, exclus), neurmată însă de o schimbare profundă democratică și educațională pe plan intern, Rusia ar rămâne probabil neîmpăcată, cu mari

frustrări și cu un imperialism intrat în stare de latență. Ar exista posibilitatea ca, după o pauză de 15-20 de ani, de refacere a forțelor, expansionismul rusesc să fie resuscitat de o nouă generație de politicieni populiști și naționaliști de la Moscova. Avantajul ar fi totuși că, la vremea respectivă, Ucraina și Republica Moldova își vor fi încheiat procesul de integrare în lumea occidentală, inclusiv cu obținerea de *garanții de securitate*, iar ambițiile expansioniste ale Rusiei în fostul imperiu sovietic vor fi mult mai greu de pus în practică.

4. *Putin va fi răsturnat de la putere* la Moscova, pe termen scurt sau mediu (maxim 2-3 ani), iar cei veniți după el vor avea *interesul de a negocia rapid o înțelegere*, pentru a opri dezastrul economic și militar al Rusiei, făcând concesii importante, chiar dacă fără să accepte oficial înfrângerea și neretrăgându-se în totalitate din Ucraina.

Crimeea sau o parte din Donbas ar putea fi „premiul de consolare” al noului regim post-Putin de la Kremlin, acceptat de Ucraina (poate sub forma unor referendumuri post-război monitorizate internațional), în schimbul renunțării explicite la ambițiile expansioniste și la orice altă pretenție teritorială sau privind direcția strategică a țării. Desigur, ar persista îndoiala, cât se poate de justificată, legată de credibilitatea Rusiei de a respecta o promisiune și un acord internațional, atâta vreme cât garantarea integrității și suveranității Ucrainei, prevăzută de Memorandumul de la Budapesta din 1994, girat de Federația Rusă, SUA și Marea Britanie, a fost nesocotită brutal de către Moscova.

Regimul pro-occidental de la Kiev ar scăpa însă, pentru o perioadă de timp destul de lungă, de amenințarea Rusiei, iar Ucraina ar fi eliberată pe traiectoria europeană și euro-atlantică pe care și-o dorește. Dacă soluția ar avea acordul politic al Moscovei post-Putin, respectiv dacă ar fi negociată și cuprinsă într-un *acord internațional girat de marile puteri*, avantajul ar fi că nu ar duce la acumularea unor noi frustrări și a dorinței de revanșă, așa cum s-ar întâmpla în cazul unui armistițiu neconcludent.

Scenariile 3 și 4 sunt cele mai favorabile variante la care poate spera Ucraina pe termen mediu.

5. *Extinderea regională a războiului* este un scenariu grav, cu multiple consecințe negative. Se poate materializa în mai multe moduri: fie în

Republica Moldova, legat sau nu de Transnistria, fie în Belarus, prin tulburări interne urmate sau nu de îndepărtarea de la putere a lui Lukașenko și intervenția armatei ruse sau forțarea unei anexări a Belarusului din partea Rusiei, fie printr-o agresiune nesăbuită a Rusiei asupra Flancului Estic al NATO, urmată de intrarea Alianței în luptă directă, pentru a-și apăra teritoriul.

Într-un astfel de scenariu de escaladare, Europa de Est ar rămâne pentru multă vreme scena unor evenimente dramatice, a insecurității și instabilității politice regionale. Din nefericire, nu s-ar mai putea nici măcar pune problema integrării Ucrainei și Republicii Moldova în UE sau a extinderii NATO spre Est.

Pentru cel puțin încă o generație, Europa de Est post-sovietică ar fi sacrificată și menținută în „zona tampon”, iar tensiunea geopolitică s-ar menține. Inclusiv pe Flancul Estic al NATO și în regiunea răsăriteană a Uniunii Europene, deși cuprinzând țări integrate și relativ mai sigure (statele baltice, Polonia, România, Bulgaria), s-ar simți puternic impactul unui război extins în vecinătate. Singura consecință pozitivă ar fi probabil consolidarea militară compactă a Flancului Estic, de la Marea Barents (Norvegia) la Marea Baltică (Finlanda, Polonia și statele baltice) până la Marea Neagră (România și Bulgaria) și Marea Adriatică (Slovenia, Croația, Muntenegru, Albania).

Zidul geopolitic al NATO în fața Rusiei, de la Nord la Sud, ar deveni compact, iar blocul occidental ar strânge și mai mult rândurile, ceea ce nu i-ar ajuta însă prea mult pe est-europenii rămași în afara structurilor integrate.

6. *Globalizarea războiului pentru schimbarea ordinii mondiale și conectarea cu alte conflicte latente (Taiwan, Peninsula Coreeană, China-Japonia, India-China, Iran-Israel etc.) sau chiar utilizarea armelor nucleare.* Ar echivala cu un scenariu catastrofal, practic cu un al Treilea Război Mondial. Nu intră în intențiile acestui text analiza unui astfel de scenariu sumbru.

Ultimele două scenarii sunt deocamdată puțin probabile, dar, teoretic, nu pot fi excluse din această listă.

Acestea sunt formulele, identificate acum ca „posibile”, de încheiere a Războiului lui Putin și intrare într-o nouă etapă istorică, mai bună sau mai rea. Din proprie inițiativă, Putin nu va da așadar înapoi din Ucraina, pentru